

Tölgyessy: Amikor gyenge a baloldal, szalad a nyugati lapokhoz

2021 november 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Nagyon kemény bírálat érkezett!

Írta: Veczán Zoltán

Magyarország a címlapokon: 1848 korántsem egységes megítélése, Kossuth angolszász turnéinak hatása, a századforduló utáni presztízsvesztés, Horthy, 1956, Kádár, a rendszerváltás, a baloldal és jobboldal küzdelme, 2006, s az elmúlt évtizedben Orbán Viktor miniszterelnöksége 2020-ig – vaskos kötetet tett le az asztalra féltucat élvonalbeli történész, akik három év munkájának eredményét mutatták be az MTA épületében.

Önmagukban a számok is elborzasztóak voltak: tizenkét kolléga két és fél évi munkája, a források – külföldi, amerikai, brit, német, osztrák, olasz, francia lapok – beszerzése, rendszerezése, fordítása, válogatása mindenképpen megsüvegelend?, a szerz?k, szerkeszt?k pedig a legtöbb történelemkedvel? olvasó számára biztosan ismer?sek: Hermann Róbert, ifj. Bertényi Iván, Romsics Ignác, Eörsi László, Valuch Tibor, Tölgyessy Péter, Szalay-Berzeviczy András.

Elképeszt? mennyiség? munka

A számokról és az elvégzett munkáról Szalay-Berzeviczy András ügyvezet? számolt be, aki rámutatott, már a statisztikák is kiadták, mely pillanatokban került hazánk a világsajtó címlapjaira – az ötvenes évek 1956 ?sze miatt vitték a prímet 19 Times-címlappal, ami több, mint amennyi hazánknak a lap 1851-es alapítása óta jutott; a második csúcspontot pedig, bizony, a 2015-ös migrációs politika megjelenítései jelentették.

A nagy fordulópont a cikkek hangvétele tekintetében a dönt?en pozitívról dönt?en negatívra 1907 körül következett be, amikortól kezdve még az antantbarát Károlyi Mihály vagy éppen 1956 kapcsán sem feltétlenül pozitív színben tüntették fel az országot. A kötet célja mindenesetre a külföldi sajtó magyarságképének megismerése, ami hozzájárul nemzeti önmegismerésünkhöz – mondta el a cégvezet?.

A történészeket moderátorként Gali Máté, az MCC Társadalom- és Történelemtudományi Iskola kutatótanára kérdezte, és korszakonként mentek végig hazánk nyugati sajtóreprezentációján.

Kossuth turnéja sokat segített

Magyarországot 1848. tette fel a térképre, ahonnan 1815-ben, mint az Osztrák Császárság része, lekerült – mutatott rá a korszak specialistájaként ismert Hermann Róbert. Ezen belül a birodalmi osztrák-német sajtó eleinte mérsékelt ellenszenve nyílt ellenségességbe ment át, a demokratikus sajtón kívül, a német államokban pedig ugyancsak a liberális demokraták támogatták hazánk szabadságharcát, mert az elszakadás Ausztria csatlakozását segíthette volna el? a megálmodott nagynémet egységhez. Ezzel szemben Franciaországban a délszláv diaszpóra *„már akkor elkezdte azt az aknamunkát, ami 1918-ban végül sikerre vezetett”*, míg a britek a Habsburg monarchiát a stabilitás kulcsának tekintették, a magyarokat épp ezért pedig rebellisnek, csak 1849 tavaszára, nyarára változott a véleményük Pulszky Ferenc lobbijának köszönhet?en, a katonai bukás idején. Ekkor a magyar alkotmányosság ?sisége volt például az imázsképzés alapja.
Mint Hermann elmondta, a nagy fordulópontot Kossuth jelentette,

aki ahelyett, hogy a terv szerint egyenesen Amerikába hajózott volna Törökországból 1851-ben, Gibraltárnál kiszállt, és csinált egy angliai turnét. S mivel a börtönben választékos, Shakespeare-i angolt szedett magára, tízezres tömegek gy?ltek össze hallgatni az el?adásait, amelyek sokáig az angol szónoklattani tankönyveknek is szerves részei voltak. Ugyanezt folytatta Amerikában is, ahol még az elnök is fogadta, s olyan kultusza alakult ki, mint a háborús h?s Kosciuskónak. Kés?bb aztán a nyugati sajtó, ha foglalkozott hazánkkal, már inkább a békekeres?ket díjazta – Széchenyi öngyilkossága, az 1865-ös újra összehívott országgy?lés és Deák Ferenc figurája veszi át Kossuth szerepét.

Úriemberek

Olyan nincs, hogy nyugati közvélemény, még olyan sincs, hogy brit – tromfolt rá Bertényi Iván, aki a dualista korszakról beszélt. A bécsi Collegium Hungaricum igazgatóhelyettese szerint egy esetben lehet általánosítani: a dualizmus idején az osztrák sajtó végig negatív képet festett *„a fránya magyarokról, akiknek semennyi jog nem elég és csak a baj van velük”*. A németeké ellenben pozitívat, ami a hármas szövetségi rendszer kialakulásával csak javul, és persze ott romlik, ahol az antant szervez?dik: a briteknél és a franciáknál.

S mint Gali rámutat: az összeomlás után, 1918. november 2-án a londoni Daily Mirror címlapján Tisza István mint a

háború legf?bb felel?se szerepel, amiben Berényi szerint annak volt nagy szerepe, hogy ?t látták sokáig a Monarchia er?s emberének, így logikus volt a felel?ssége – ami részben igaz is volt.
Ugyanakkor Károlyi Mihály is dönt?en negatívan szerepelt, dacára antantbarátságának

– itt az érdekek döntöttek, s a döntés úgy szólt, hogy új Európa kell és új államok a Monarchia területén.

„Tudta viselni a frakkot és a zsakettet” – jellemezte némi iróniával Romsics Ignác Bethlen István miniszterelnököt, amikor a két világháború közötti id?szak következett. Rámutatott, nyilván más volt az empatikus német és olasz sajtó a magyarokkal mint a frankhamisítást rosszalló francia és brit, amelyek viszont mérlegelve, hogy Bethlen helyére valószín?leg Gömbös Gyula jönne, inkább nem gyakoroltak nyomást a lemondatására. Hazánk tengelyelkötelez?dése sem volt egyértelm? Romsics szerint elég sokáig, a Felvidék egy részének és Kárpátaljának a visszaszerzését közömbösen, Észak-Erdélyét már a jöv?beni igazságos korrekció igényével nézték, Jugoszlávia megtámadásánál még rezgett a léc, de a fordulópont a Szovjetunió megtámadása volt. Romsics hozzátette: a magyar vezetés ekkor német nyomás nélkül lépett be a háborúba, ami er?sen negatív pont, viszont 1942-ben volt bátorsága és ereje a 200 ezres második magyar hadseregre mérsékelni a német követeléseket, ami pozitívan értékelend?.

A forradalomig semmi

Sem az 1945-1948 közötti koalíciós id?szak, sem a Rákosi-féle terrorévek nem ütötték meg a nyugat ingerküszöbét, inkább figyeltek a Szovjetunióra – fogalmazott Eörsi László, az 1956-os Intézet kutatója, hozzáf?zve: a világcsúcsokat azért mindenhol jegyzik, így kivétel volt ez alól az 1946-os rekordinfláció, illetve az Aranycsapat londoni 6:3-a. Tisztelet volt az antikommunisták felé – így például Mindszenty József hercegprímás, vagy Gr?sz József kalocsai érsek sorsa vert némely hullámokat a nyugati sajtóban, de például Rákosi és Nagy Imre között nem tettek olyan nagy különbséget. Nyilván az ismeretlen magyar forradalmár romantikus képe jobban megfogta ?ket, lett is bel?le a Time magazin szerint az év embere – igaz, Eörsi rámutatott, 1938-ban Hitler, 1939-ben Sztálin, 1957-ben pedig Hruscsov volt az év embere, szóval erre nem érdemes sokat adni. Gali kérdésére – hogyhogy ilyen kevés külföldi újságíró követte hazánkban a forradalmi eseményeket, Eörsi a nehézkes vízumkiadást, majd a beüt? szuezi válságot hozta fel indokként.

Ennél izgalmasabb volt Kádár sokféle arca, amely a magyarországi kommunista rendszerrel együtt változott a nyugati sajtóban; ’56 leverése után a nyugati sajtó sokáig bábnak és muszkavezet?nek tekintette, az elszigeteltségb?l a nagy amnesztia és a Mindszenty-ügy 1963-as megoldása segítette ki, a 60-70-es évek fordulójára pedig a brit és francia sajtó úgy látta, *„itt csinosabbak a n?k, mások az életviszonyok, még szalámit is kapni a boltokban”.* Így lett a szabadságszeret? magyarok, majd a szenved? magyarokból a rossz helyzetb?l a legjobban kiügyesked? magyarok képe az uralkodó.
Kádár volt az els? kommunista államf?, akit a pápa fogadott, s mire megöregedett, sok helyen szívesen látott politikussá vált.

Majd jött a rendszerváltás, ahol a 80-as évek közepén kell? óvatossággal rajongtak a változásokért, sokáig például Grósz Károlyban látták a nagy reformert, és a keletnémet menekültek el?tti határnyitás is roppant fontos volt.

Mindenki megkapta a magáét

A rendszerváltás id?szakától elvileg – valójában az egész korszakot átfogólag – Tölgyessy Péter alkotmányjogász, volt parlamenti képvisel? ragadta magához a szót, és a korábbi panelbeszélgetésekkel ellentétben m?faját tekintve behatárolhatatlan beszédet tartott a pulpitus mögül; igyekszünk ezt a lehet? legjobban átadni a következ?kben.

Magyarországnak gyakran volt rossz a megítélése, ennek következményeivel Trianonban is találkozhattunk – mondta Tölgyessy –, de akkor is, amikor „szegény nagybátyám Új-Zélandra vet?dött”
1956 után, és versenyeztek a háziasszonyok, hogy ki láthatja vendégül a magyar „szabadságh?st”.

Utána következett egy némileg elitista értekezés arról, hogy a felvilágosodás-teremtette, ráción nyugvó újságírást, ahol a vélemény és a tény elkülönül, csak a fels?középosztály-beliek s afölöttiek olvasnak, a köznép bulvárt olvas, tévét néz, internetezik. Közben a sajtóba vetett bizalom csökken, a Gallup bizalomindexe a 60-as évek második aranykoránál jellemz? 80 százalék fölötti arányról mára 36-ra esett, az „ész uralma” mélyrepülésben van, ha Amerika példáját nézzük, hatból egy republikánus szavazó hisz a sajtónak, a többi nagyjából „*azt gondolja, mint a Fidesz a többségi sajtóról*” – sorolta. És odaszúrt egyet „az internetnek”, értve alatta bár az online portálokat vagy

a közösségi médiát, mondván, a legdemokratikusabb m?faj, ám ami tetszik a népnek, nem biztos, hogy igaz. Hozzátette, még a m?velt közönség sem feltétlenül tájékozott távoli kis országok dolgaiban, olyanokéban, mint Magyarország.

Egy igaz mérce

Szót ejtett az Amerika-központi világ Amerika-központúságáról, az amerikai küldetéstudatról a világ saját képére formálásáról, s hogy a sajtó is azt támogatta, amely így m?ködött, ha nem így volt, *„akkor ott valami gond van”* – fejtegette Tölgyessy, átszaladva a történelmen, mondván 1848-ban volt el?ször látható az ország, a kiegyezésnél a liberális mintaországot látták benne (f?leg Amerikáról beszélt), a jófiúk kategóriájából a századforduló után esett ki, és hirtelen. Méghozzá a nemzetiségi kérdéssel, úgy, hogy közben a legkeményebb éppen a szomszédos Oroszország volt, amelyet a nyugati sajtó – szövetségesként – nem bántott ezzel a kérdéssel.
„Sírnivaló, micsoda elnyomás volt az oroszok által a lengyel részeken, mégis Magyarországból csináltak rosszfiút”, ahol ilyen elképzelhetetlen lett volna

– mondta. Árnyalta a kommunista id?ket is, mondván el?ször blokkban kezelték a keleti államokat, Hruscsovnál töredezik ez az egységes megítélés, és kezd kiválogatni kedvenceket a Nyugat. Ezek el?bb a csehszlovákok voltak, aztán a román Ceausescu, egészen sokáig, a lengyeleket is szerették, hazánk csak ezután következett; a román diktátort azonban kiismerték, Lengyelország kiesett az 1981-es szükségállapot nyomán, így Magyarország maradt az egyetlen jó kommunista nyugaton.

Sokkoló, de Tölgyessy szerint
könnyen lehet, hogy a magyar politikai vezetésnek a kés? Kádár-korban volt a legkedvez?bb megítélése Nyugaton.

Kádár a bölcs kommunista sakkozónak t?nt, aki sorra húzza a reformlépéseket a népével és nem agresszív, nem kell t?le félni – közben a magyar kommunisták tudták a legjobban, mennyire a halálán van és hanyatlik a rendszer.

Aztán jön a Gorbacsov mánia, amihez hosszú út vezetett a dacosan szembenálló Mindszentyt?l a népfelkel?kön át a disszidens Havelen keresztül a reformkommunistákig – rajzolta fel az ívet Tölgyessy, aláhúzva, ekkor már inkább féltek Nyugaton minden népfelkelést?l, a reformkommunistákban hittek; Grósz Károly is megkapta a „lehetséges Gorbacsov” pozícióját. A keletnémetek átengedése rezonált, nem látták benne a nyugatiak hogy ez ugyancsak kényszerpálya volt; aztán ahogy kirobbantak a forradalmak, bársonyosak vagy rögösek, Hável is sztárrá vált, 840 említéssel a The New York Times-ban – vele összevetve Antallnak 65 jutott.

Az üléspont határozza megaz álláspontot

Magyarország érdektelenné vált, egészen az 1994-es baloldali fordulatig; Horn Gyulának még nem felejtették el, hogy innen meredtek atomrakéták nyugat felé, és elkönyvelték az egészet visszarendez?désnek, mondván, a nyugati megoldások, úgy fest, nem m?ködtek tökéletesen, infláció jött és munkanélküliség – amib?l nem azt sz?rték le, hogy esetleg a nyugati módszerek nem mindenhol ugyanúgy jók, csak azt, hogy biztosan rosszul lettek alkalmazva – festette le a helyzetet Tölgyessy, kiemelve: Orbán Viktor els? éveit?l kezdve
a jobboldali kormányoknál, uniszónóban ugyanazt sugározta a nyugati média, bármit csináltak, és ez körülbelül egyezett azzal, amit a magyar baloldal mondott a magyar jobboldalról.

Eszerint a jobboldaliak nacionalisták, viszályokat szítanak a szomszéd népekkel – ez f?leg a jugoszláv válság idején rezonált jól – nem akarják átvenni a nyugati értékek mindegyikét teljesen, s?t, a f?b?n: Horthy-restaurációra készülnek. Ez volt rendszerint a megsemmisít?nek szánt, végs? szentencia, ezt nem lehet hogyan kimagyarázni egy egykori antifasiszta koalíciós nyugati országban – magyarázta Tölgyessy. Szerinte
a baloldal, amikor gyengébb, a vitáját azonnal kiviszi a külvilág elé, és szalad a nyugati lapokhoz,

az ott visszhangzó mondatok pedig sokszor a volt SZDSZ-esek által a szájukba adott szövegek – nem holmi összeesküvés miatt, egyszer?en csak azért, mert ?k jól beszélnek „nyugatiul”. A nyugati sajtóban pedig meggyökeresedett a vélelem, hogy „*a baloldal jelent garanciát a nyugatos mintakövetéshez*”. Az mindegy, hogy az az Antall-féle MDF vagy éppen a Jobbik: a nyugati mese fekete-fehér, f?leg a távoli kis országokról.

Ennek megfelel?en ünneplik a Bokros-csomagot, példagazdaságról írnak; de a fiatal Orbán még szimpatikus nekik, angoltudása, nyugatossága kiemeli az öreg pufajkás Horn mell?l; de a ciklus végére, hogy nem hoz meg minden nyugatnak tetsz? döntést, már az öreg Le Penhez hasonlítják, azzal a kitétellel, hogy sokkal veszélyesebb.

Tölgyessy szerint 2002-2010-ig csökken az érdekl?dés, egyébként Gyurcsányt nagyon szerette a nyugati sajtó, a nyugati modernizátort látta benne; nem baj, ha er?vel modernizál, de modernizál, a nyugati sajtó mindig szerette ezt
a Nagy Péter-féle figurát, aki, ha kell levágja a bojárok szakállát,

igazi európai üzletember, „Magyarország rendben van, EU, meg minden csoda" – érzékeltette a helyzetet az alkotmányjogász. Innen volt mélyrepülés az ?szödi beszéd, ami a rendszerváltásnál is nagyobb „sláger", hogy „*egy m?köd? miniszterelnök azt mondja, hogy ? folyamatosan hazudott, ez unikum*", de még így is akad lap, amelyik mellé áll, például a német Der Spiegel, ismer?s érveléssel: vagy ? marad, vagy a „*radikális jobboldali Orbán*" jön. 2007-re már, amikor beüt a válság, a legsz?nalmasabb miniszterelnöknek tartják, és a „görög úttól" óvják az országot – Bajnai megoldása megszorításostul, szimpatikus nekik.

2010-ben viszont Tölgyessy szerint kiderült, hogy amit ? is gondolt – azaz, hogy az MSZP jól beágyazott, Kádár pártja, szétl?ni lehet, de mint a fahajó, a vízen lebeg akkor is –, megd?lt, s a Fidesz mellett el?retört az LMP és a Jobbik. Orbán viszont már nem kereste a konszenzust a szakért?kkel, hanem, bár meghallgatva ?ket, önálló módon kezdett politizálni és a magyar sérelmi politikát az EU ellen fordította. A nyugati sajtó id?nként még kíváncsi volt Orbánék véleményére is, ám ahogy telt az id?, egyre er?teljesebb lett a diktatúra-mantra; ebben kis megakadás volt a menekültügy 2015-ben, ami szinte az 1956-os sajtóreprezentációt idézte – fogalmazott Tölgyessy – ahol a nyugatiak elmondhatták, hogy borzalom és embertelenség, amit Orbán csinál –
a bocsánatkérés, amit az oszrák Die Presse megejtett, miszerint: Orbánnak igaza volt, már kevesebbeknél jelent meg.

Trump hatalomra jutása és a Brexit rádöbbentette a Nyugatot: az „Orbán-kérdés" róluk szól.

Mindenr?l Orbán jut az eszükbe

Innent?l kezdve, mivel az otthoni populistákat mégsem merték úgy ütni, a nyugati újságírók rendre Orbán Viktoron verték el az ? hibáikat is; ennek köszönhet?, hogy a magyar miniszterelnök 860 említésig jut, a hatszor nagyobb lakosságú Olaszország vezet? politikusai szintjére, eljutva oda, hogy még az afgán kivonulásról is ? jusson a nyugati újságírók eszébe, mondván, akkor majd jönnek a menekültek és „*tucatnyi sok Orbán terem*". Ekkor hangzott el az ominózus mondat: *„Orbán Viktor neve már nem tulajdonnév, hanem melléknév, ige, és minden".* Tölgyessy szerint Orbánnak „*két ?sb?ne van*": nem fogadja el a hatalommegosztást és a jogállamiság, a kiszámíthatóság ?si nyugati értékét.

Ugyanaz a szöveg mindig, ami egy az egyben a magyar ellenzék szövege is ugyanakkor, mutatott rá Tölgyessy. Vagyis hogy a *„zsarnok Orbán korrupciótól vezérelve elragadta szegény ártatlan Magyarországot";* az árnyaltabbak elismerik tehetségét, ám éppen erre vezetik vissza „veszélyességét" például Trumphoz képest. Orbán belpolitikai kérdéssé és a napisajtó témájává vált Nyugaton és a nyugati sajtóban, és a legkevésbé az számít, hogy kinek van igaza egy-egy kérdésben; „*kiáltó túlzások kerülnek el?*", például a járvány idején a kormány különleges felhatalmazásakor a Washington Post írta le el?ször, hogy „*Orbán bezárta a Parlamentet*", és ez végigsöpört a nyugati sajtón. Mert a lényeg ennyi: ki kinek az ellensége, s kinek a barátja – tette hozzá kiábrándultan.

Tölgyessy ugyanakkor beszéde végén a Nyugat válsága ellenére óva intett attól, hogy a Nyugat ellen fogadjon Magyarország, hiszen ez háromszor megtörtént – az els? és a második világháborúban, majd azután a kommunizmus által, s végül most, „*hiába mondja Orbán, hogy ? védelmezi a régi Nyugatot"* – vélte, ugyanabba a skatulyába kerül.

(fényképek: Földházy Árpád / Mandiner)

www.mandiner.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló